

Професійна соціалізація у працях німецьких учених у 60-х-80-х роках ХХ століття

Освіта в усі часи виконувала соціальні функції. Декілька десятиліть тому «професіоналізм» був єдиною і винятковою метою функціонування системи освіти, що позначалося на вузькоспеціалізованому характері шкіл і змісті навчання. Пізніше стала менш вираженою професійна орієнтація, окремі її ланки були зайняті тільки професійною підготовкою. В умовах сьогодення одна з основних функцій освіти – професійна соціалізація: молодь, яка здобуває освіту в освітніх закладах різних рівнів має бути конкурентоспроможною, повинна володіти достатніми професійними знаннями та вміннями. Зростає також і роль професійної підготовки, адже без неї людина не може повноцінно брати участь у житті суспільства.

Нашим завданням є проаналізувати поняття «професійна соціалізація» крізь призму праць німецьких вчених у 60-х-80-х роках ХХ століття.

Серед німецьких вчених, які займаються проблемою, професійної соціалізації, можна виокремити: А. Бамма, Г. Вурцбахера, П. Гроскурта, В. Лемперта, К. Люшера, С. Рейнхарда, Х. Фреха, У. Шлотмана.

Професійна соціалізація – це постійний процес становлення, розвитку і професійної підготовки особистості у поєднанні з професійними вимогами в школі, на підприємстві чи ВНЗ під час здобуття професійної освіти, підвищення кваліфікації, а також професійної діяльності. Однією з перших теоретичних праць німецькою мовою стосовно професійної соціалізації стала монографія К. Люшера «Процес професійної соціалізації» (1968). Окрім заохочення до теоретичної дискусії, автор прагне ознайомити читачів із американськими підходами до розуміння професійної соціалізації [3, с. 83]

У праці К. Люшера було досліджено окремі аспекти професійної соціалізації у школі і ВНЗ як основних соціалізаційних інституціях. Автор зосереджує увагу на професійній соціалізації лікарів, адвокатів, медсестер, музикантів [3, с. 84]. Застосування подібної методології дало змогу провести у Німеччині емпіричні дослідження, пов'язані з соціалізацією вчителів. Слід зазначити, що певні узагальнення К. Люшера співзвучні з висновками американського дослідника професійної соціалізації В. Валлера. К. Люшер пропонував звернути увагу не лише на зміни, які відбуваються в людині у процесі вивчення професійних ролей, а й врахувати вплив соціалізації на структуру соціалізаційних організацій [3, с. 105].

Наступною працею щодо професійної соціалізації потрібно назвати публікацію Г. Вурцбахера і У. Шлотмана. У цій праці висвітлюється значення професійної соціалізації як домінуючого фактору існування людини у суспільстві, яка внаслідок здобуття професійної освіти та протягом професійної діяльності набуває певного статусу, тобто соціальної позиції,

пов'язаної з соціальними і фінансовими можливостями [4, с. 95]. Учені стверджують, що вагомим чинником, який впливає на соціалізацію дітей, є успішна професійна соціалізація батьків та їхнє ставлення до своєї професії.

Німецький дослідник П. Гроскурт визначив професійну соціалізацію як «постійний процес здобуття освіти особистістю у поєднанні з ознайомленням з вимогами процесу виробництва» [2, с.10]. Вчений погоджується з Г. Вурцбахером, що професійна соціалізація впливає на розвиток особистості й має значення не лише для набуття професійних ролей, але й для інших сфер життєвої діяльності.

Під професійною соціалізацією німецькі науковці А. Бамм та В. Лемперт розуміють перш за все «розвиток особистості у взаємозв'язку з вимогами і умовами трудового процесу» [1]. Вони, як і Г. Вурцбахер та У. Шлотман, наголошують, що професійна соціалізація батьків визначає значною мірою і соціалізацію дітей внаслідок сильного батьківського впливу відносно вибору школи і професії. Вчені розглядають професійну соціалізацію ще й як процес засвоєння й зміни знань, вмінь, мотивів, орієнтацій і зразків поведінки, що виявляються у професійній діяльності. Тут йдеться як про соціалізацію для професії, так і соціалізацію у професії, професійно-орієнтовані навчальні процеси якої охоплюють не лише кваліфікацію для професійної діяльності, а й загальний розвиток особистості.

Починаючи з 90-х років кількість досліджень на тему професійної соціалізації збільшилась, відбулось розширення спектру досліджуваних професій, змінилася методологія. Проте не можна недооцінювати внеску вищезгаданих німецьких науковців. Аналіз їхніх праць дає можливість зробити висновок, що професійна соціалізація є важливим механізмом розвитку особистості, який здійснює вагомий вплив на вміння, професійну діяльність та допомагає знайти достойне місце у важкому світі праці.

Список використаних джерел:

1. Bammé, A./Eggert, H./Lempert,W.: Berufliche Sozialisation: Ein einführender Studententext, Max Hueber Verlag, München, 1983
2. Groskurth, P. (Hg.): Arbeit und Persönlichkeit. Berufliche Sozialisation in der arbeitsteiligen Gesellschaft, Reinbek 1979.
3. Luscher, K.: Der Prozeß der beruflichen Sozialisation, Stuttgart 1968.
4. Wurzbacher, G./Schlottmann, U.: Schule und Beruf als Faktoren soziokultureller und personeller Veränderung. In: Scharmann, T. (Hg.): Schule . . . , Stuttgart 1974, s. 82 ff .